

ЂОРЂЕ ПИСАРЕВ

ПОКРИВЕН БЕЛИМ ПЛАШТОМ И ОКИЋЕН ПАХУЉАМА

Постоји, кажу, врхунско Благо, вредније и од јединственог Златног руна. Ветрови су га, хиљаду година, доносили, комад по комад, и похрањивали у казаматима Парка. Ово Благо, создано од идеја оваплоћених, захваљујући одабранима, у прекрасна уметничка дела, било је изазов за многе крадљивце. У почетку, да Благо не би разнела варварска племена, несташни ветрови су га сваке ноћи премештали на друга места Парка. (Јадни Парковљани, тако су дуго живели и умирали, а нису ни били свесни драгоцености које их окружују!) Како то већ бива, и Парк, ма колико био готово несагледив у својој величини, има своје границе и своју коначност. Једне су ноћи ветрови схватили да су искористили баш сваки кутак и да ће Благо ускоро постати доступно непосвећенима. Тајно друштво завереника преузело је тада на себе улогу Чуvara. Да би сакрили и само своје постојање – јер уколико се не зна за њих, како ће се тек знати за оно што чувају? – осмислили су читав низ духовних заштитника. Нико не зна, ни данас, а неће знати ни сутра, да Благо чувају посвећени завереници.

Кажу и да је извесни Маркиз, чије су се задње цифре године рођења поклапале са годинама Исусовог живота, заиста широм Парка изградио мноштво добро утврђених пагода и палата, али да је само једну исањао: пагоду на Галапагосу. Сањао је истрајно, тако упорно да је чак заборавио да је, у међувремену, умро. Наравно да пагоду никад није видео: годинама је нису примећивали ни они који су насељавали Галапагос, све док није уследила неочекивана најезда копнених варвара, када су, пазећи једни на друге, почели да примећују бедеме, вратнице, степеништа и опходе. Саткана од снова, пагода на Галапагосу у Парку није се понашала

по природним законима. Њен одраз у водама магичног Океана никад није био исти: једном су радознали браниоци у води видели рајске вртове, други пут централну фонтану у средишту Парка, а трећи пут многоструко увећану породичну кућу, сваки своју, из које су кренули пут тегобног и опасног војничког живота. Тако су сновна пагода у стварности и њен одраз у Великој води заправо били два света. Страшан земљотрес који је уследио у једном тренутку није срушио неуништиве зидине, али је пореметио спољну опну и једног и другог света. Од тога трена све се помало побркало, чак у толикој мери да су браниоци једно време мислили да су туљани, па су уместо на парковском, сасвим лепо псовали на туљанском! Подземним тунелима тада су са континента на Галапагос доведене најбоље плетиље чији је једини задатак да, плетући у сновима, поново саздају првобитну, самосвојну пагоду. У питању је велики задатак, достојан божанског посла, напор који траје стотинама година: треба, наиме, погодити праву, једину комбинацију, баш као што је и једно и јединствено тајанствено име Божје. Сваки лепо исањан сан похрањује се, у облику таписерије, у ризнице, где ће почивати све док се светови не ослободе чаролије и не постану, опет, самосвојни и слободни.

У времену које у Парку никад није текло хронолошки, смењивали су се бесмртни становници разних фела. Баш као што су се о копно на коме је изграђен отимали многи народи којима смо имена готово и заборавили – Пелти, Пимљани, Пизантијци, Пурци... – насељавају је, преплићући се у времену и простору, војници и трговци, уметници и слепи мишеви. У Парку никада није сигурно да ће дан сменити ноћ, нити да је небо горе а земља доле, али је зато сигурно да постоји тајанствени Врт. Скривен је негде у простору и времену који се не мере природним законима, и представља тачку у којој је саздано све и сви који су осетили Парк бар на тренутак. Крије овај тајанствени Врт сваку травку, од почетка времена, сваког човека, сваку мачку која је пролуњала њеним стазама. Чува и онај тренутак када је Парк, покривен белим покривачем и окићен снежним пахуљама, подсећао на невесту из бајке.

Постоје, како то већ бива, и они који сматрају да је помињање имена Памберг, Писенбир, Поксат, Панет и Предер, наводних градитеља империје, у лепом својству зидара Парка, само пуки мит. (Други, опет, помињу и имена Пајзерфелда и Парсилија, али то више и није битно за ову причу.) Ова верзија постанка заговара „дешавање” гњиле земље и настанак немерљиво бесконачних зидина у облику лавиринта у једном једином тренутку, касније названом Искра Парка. Ову верзију заговарају чудаци којима је

Парк постојбина и стециште. Коначно, та неизмерна енергија, која Све, све дубље и дубље увлачи у бесконачни лавиринт, покушава да свима удахне утисак о Парку као јединственој монументалној скулптури.

У подземним криптама Парка, уметници опседнути музама стварају (не)знана уметничка дела. Чврсто забрављени, а заробљени сопственом уметничком стратегијом, у тишини дебелих зидина једнакој непостојању звука, свесни давно ишчезлог мириса барута, лебде над Парком и сањаре занети чудном песмом тишине. У подземљу, заувек ослобођени мириса барута, дима и пепела... Други су већ потврдили, уколико им је за веровати: стратешку моћ Парка не оглашавају топовске салве које се јављају само као тајанствени ехо у дугим ноћима пуног месеца – његова је моћ духовне природе.

Могуће је да је камен-темељац положио извесни принц у дану када је сиво небо затрпало Парк знан већ тада из снова посвећеника. Други опет кажу да је дан био сунчан, неуобичајено топао за то доба године, баш као да се и Бог радовао грађевини која ће се раширити на простору небројених хектара. Могуће је, али није извесно, баш као што је могуће да су из Биг-бенга рође на два близанца, Универзум и Антиуниверзум. Могуће је и да се близанци међусобно игноришу, можда баш због питања без одговора које гласи: зашто материја доминира над антиматеријом? Могуће је, гласи један од могућих одговора, да свака јединка има своју антијединку, свог симетричног двојника супротног пуњења. Њихове акције се међусобно поништавају, да би нестале у форми чисте енергије. Могуће је, дописали су зналци прошле и будуће историје Парка, да постоји врло суптилна асиметрија између двојника која, под извесним околностима, доводи до преваге у корист креације над било каквим обликом обостраног уништавања.

Посебну богомдану вештину поседују трубадури Парка: њихов глас улива снагу како посади спутаној строгом дисциплином, тако и мештанима Парка спутаним животом који никада није био лаган, на овај или на онај начин. Самосвојна боја ових Гласова није њихова основна особина: Глас је заправо увек нечујан за свакога, осим за онога ко га чује. Наравно, он свакоме ономе ко га чује или мисли да га чује казује нешто друго; у истом трену, један мисли да говори о љубави, други чује песму о смрти, а трећи, обично најприсебнији, схвата да Глас говори о пролазности живота и неминовности умирања. Кажу да се Гласови Трубадура најбоље и најчистије чују у кафани „Код зеленог дрвета”. Затим гласови прелазе у гостиону „Код седам изборних кнежева”, званој „Код седам баба”. Они који пију вино мисле понекад да гласове

чују због пића, али нико није одговорио на питање зашто Гласове чују и они који нису пили. Најбоље се чују у јесен, а то је појава која се повезује са тајанственим ишчезнућима Великог Трубадура који, увек, у јесен, нестаје из Парка. Кажу да је то највећи Глас који успева свима, у исто време, да пева једнаку песму. Она говори о свету затвореном у једну собу, о наводно приземном свету. Она говори о човековом покушају да оде, а да истовремено не примећује како се пење из приземља и стиже под непознате кровове. Она говори о увек истој мелодији носталгије, о меланхолији која казује: ове јесени свакако морам отићи... свакако морам отићи... морам отићи... отићи.

Неки мисле да су вијугаве степенице саграђене и пре самог Парка. Можда су у праву, али уколико у то дубоко верују, онда се и читава прича, за њих, ту и завршава. Они други, смелији и луђи, свесни су крхкости и пролазности људскога живота, баш као што су свесни непролазности универзума. Ти други увек стају на сваку другу степеницу и не заустављају се ни када дођу до краја. Па зашто да стану? Степенице Парка јесу степенице ка небу, а небо је далеко, недостижно... Зашто не бисмо покушали да га досегнемо? Кажу, уколико је за веровати, да је степеницама често ходао залутали Путник из приземног света и да се једном није зауставио, благословен од читаве свите светаца којима је дао лик. Теолози Тврђаве се и данас, када је тема дискусије степениште, баве питањем има ли Небо границу или не...

Комуникациона капија нема свод, што је ствар о којој никад нико није размишљао. Знано је да постоје стубови на улазу, знано је исто тако да су украшени правоугаоним геометријским фигурама. Странци, гости и намерници, доживљавали су ове стубове као циновске стражаре и били су, донекле, у праву, једино што су и ту чинили грешку: никако нису схватили да циљ стражара није да их спрече да уђу, него да изађу. (Додуше, то и није битно – пошто никад нису изашли, лутајући просторствима Парка јуче, данас, сутра, заувек, можда су најзад схватили шта им се то десило.) Но, посада Парка, они који су свесно решили да му посвете овај можда једини живот који им је дат, зна да је у питању пролаз који брише границе времена и простора. Зато никакав механизам и није био потребан комуникационој капији која је, заправо, сама по себи механизам временско-просторног лутања кроз све димензије свих светова. Постоје и правила навигације кроз бесконачно, а као оријентир користе се прозори који су, истовремено, и небеско кормило и разиграни змајеви живота вечно.

Никада није довољно понављати истину да највећу шансу да добије битку има онај војсковођа који о самом току битке зна

највише. Принц је то добро знао оног дана када је са Кавалира, највишег дела Парка који надвисује чак и предњу површину, командовао битком: имао је идеалан поглед. Уосталом, знао је он да ће му Кавалир бити потребан, годинама уназад, када је, на опште чуђење, и наредио да се изгради. Много веће и важније битке воде се и ван попршта, без крви и жртава, без оружја и војске, али са армијама идеја које лебде ношене ветровима негде на тананом прелазу између неба и земље. Мајстори способни да их уоче могу да их улове и уграде у платане дрвореда који као змија врлуда дуж стаза Парка. Тада идеје постану доступне и обичним смртницима.

Трагачи за земаљским благом обично залазе у пећине или под земљу, а често их пут води ка казаматима и подземним ходницима Парка. Они и нису битни. Наиме, њихов се пут завршава оног тренутка када пронађу злато или дијаманте и истог тог трена напуштају велику причу. Трагачи за духовним благом су нешто сасвим друго! Познато је да су обично у рану зору заузимају место у малтарници, једносратници која се налази испред великог парковског стационара. Туда су, наиме, морали проћи сви кочијаши и путници са већим пртљагом, уколико су хтели да прођу мост. Док би чиновници наплаћивали малтарину, Трагачи су присвајали намернике са свим њиховим знањем, жељама и осећањима, ширећи тако све више универзалну мрежу. Ова мрежа, која се грана кроз време, треба да помогне врлим трагачима да стигну у средиште просветљења и да, истовремено, помогне свим људима да пронађу сопствену праву природу.

Одувек су историчари и истраживачи тврдили да се Парк налази на серпентинско диоритској стени, да има географски и стратегијски значај и да су се зато ту насељавали људи још од млађег каменог доба, а онда су се смењивали Пелти, Пимљани, Пизантијци, Пађари, Пурци, Првати, Прби... Ипак, они који мисле да је у питању само доминација која природно припада онима који је населе, грдно се варају. Парк, наиме, омогућава својим тренутним становницима – јер смртни људи су они који се смењују, Парк је вечан – вечери приче, вечери смеха, вечери уметности, вечери породице. Дуго у ноћ могу се чути разговори који одјекују платоом, разговори који слуте и о срећи. Али, јутро је најлепши део дана у Парку. У влажном прамењу јутарње измаглице, када прозирним ваздухом узлеће свила, шири се пред радозналим погледом Парк лепши него у стварности.

Као слојеви магле од којих се сваки може прочитати појединачно, да би се тек онда стекла права истина, треба разгрнути и временска значења настамби на платоу: коњушнице, луна-парк, сала за огледала, соба мириса... Све то на једном месту – у

различitim временима nesлућених димензија простора и времени укинуге дијахрониге и мноштво живота у једној тачци – у дугачкој, скромној, приземној згради на платоу за коњички и пешадијски егзерцир. Зар то није вредније од овоземаљских драгоцености које су чуване у Парку, круне, жезла и плаштева Царстава? Царства ишчезавају, нестају и цареви, синови неба, нема више ни врхунског савршенства и мудрости али, Парка има.

Да ли је Парк споменик, успомена, упитаност пред вечитим сценаријем и сценографијом непролазног времена који говори о мудрости, сабраности, искуству, а не само о ратоборности или хероизму, знано је, често залудним? Зора на Тврђави је само нека врста поновног кречења неба, као да се чује глас трубадура.

Тајни живот Парка не подразумева завере, онострано или мистичну маглу жреца у капуљачи који ложи котлао пун ђаволија у мрачном подруму. Тајни живот Парка је сливено и хармонично путовање кроз време и обећање паралелних живота што је доступно само зналцима. Када се пређе мост, истог трена се плаћа и мостарина за тајни живот и отварају се вратнице за сва чудеса и мистерије. Иницијално путовање подразумева одговарајућа врата, посвећени мирис ћилибара, оштар попут стреле, а мек попут постеље од ружиних латица. У том једном трену сваки звук спољашњег света претвара се у трубу која позива на бој, а сваки случајни бициклиста претвара се у коњаника сјајног оклопа. Довраци постају оштри, блистави мачеви, а врата, у хипу, претварају се у предивно осликане штитове. Свака одаја постаје мала утврда: једна је савезничка, друга непријатељска, трећа неутрална. Ти облици живота докучиви су само у сновима: Парк је сан који се сања широм отворених очију.

Сложена конструкција Парка, а то су знали њени градитељи, подразумева савршен круг. Као идеју која се отелотворује у његовим стазама ма колико оне, привидно, изгледале кривудае. Круг је, уосталом, облик свих облика, почевши од свевишњег творца, или физичко-хемијског феномена, како су то именовали заговорници нове науке, по којима се из магме, глуг и слеп, родио (округли) Парк.

Све је, наизглед, тако како јесте, и како нам се причињава у јутарњем буђењу: Парк и кровови пагода који грцају у седиментима старине, снег у блиском додиру са хладном, јануарском, сивом, промрзлом реком, гранит парковског гребена. Парк се појављује напрасно, као заустављени брод, као Нојева барка на невидљивом врху Арарата укотвљен заувек, место у коме небеска дуга није досетка, него метафора унутрашњег смисла. Доживљајна зона светлости и сна?

У скривеној библиотеци Парка, познатој по томе што се, сама, незнано како, сели из ноћи у ноћ у другу просторију па могу да је пронађу само фанатици књиге, сковано је мноштво теорија о смислу живота и смрти, о сврси и функцији човека, машине, стања и појава. Мењају се сваке ноћи, баш као што се мења станиште библиотеке, и свака од ових теорија, у тренутку настајања, јесте истинита и исправна. Један од теоретичара библиотеке, одговарајући на сложено питање Квалитет? Квантитет? – иначе логично проистекло из претходно изложене теорије – казује да у машини/систему, или као део система или као део машине или као елемент, човек све више функционише аутоматски, задовољавајући спољну форму. Запитаност о систему, том наметнутом лавиринту, и покушај усклађивања личног лавиринта са лавиринтом система и опстајања унутар њега питање је на које још увек није дат коначан одговор. Свакодневни пролазак кроз лавиринт Парка, те излазак на сунчану платформу вибрирања ваздуха и треперења сунца даје осећај безвремености или свевремености, осећај пролазности или континуитета. Перпетуум мобиле увек покретан, релативан, променљив, који се креће спиралним стазама ка месту где се срећу месец и сунце.

Коњи у Парку постоје на нивоу идеје: бесни су и снажни, са дугом гривом који се ковитла на ветру страсти. Кажу да ови коњи-идеје могу, када су добре воље, да одскоче од средишта терасе Парка, све до самог торња са сатом. Неки чак сматрају, а они су у мањини, да је ветар који ови коњи изазивају својим скоковима крив што су се узвитлале казаљке сата и тако промениле места. Војници који су бранили Парк током векова нису их никад зајашили, напротив: могли су да буду сретни уколико су уопште имали прилику да их виде, бар у наговештају, бар у пропламсају трепета ока. Неки ипак пронађу начин да их укrote. Назову их Историја и тада коњи допуштају да буду зауздани. Један од познатих јачача доживљава целокупан Парк као коњаника који јаше кљусе звано Историја. У овако замишљеној метафори недостаје још један квалитет, а он гласи: мораш да будеш свестан да си, најзад, на коњу.

Истина је да се на Бастиону налази анфасни рељеф мачје главе. Истина је и да су градитељи баш на том месту узидали живу мачку да би Парк био дуговечнији. Истина је, иако то не зна готово нико, да анфасни рељеф заправо представља овлаш назначен (скривен) лик тигра. Све је то повезано са идејом да црвени тигар господари Југом, црни тигар Севером, плави тигар Истоком, а бели Западом. Пети, жути тигар, влада свима осталима и налази се у средишту Парка, чиме је и потврђена стара прича о Бастиону

као Средњем Царству Парка. Ова сјајна звер из породице мачака није дуго издржала у једном обличју. Њена способност метаморфозе претворила је сабласне тигрове пруге у пруге на леђима безазлене зебре.

(Из рукописа романа *У Парку добре наде*)